

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

НАСОКИ ЗА ПРОАКТИВНО АНГАЖИРАНЕ НА БИЗНЕСА В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

София, 2019 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

СЪДЪРЖАНИЕ

ЧАСТ ПЪРВА. МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОАКТИВНО АНГАЖИРАНЕ НА БИЗНЕСА В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ	3
I. КОНТЕКСТ	4
1. ПОДХОДЪТ „МИСЛИ ПЪРВО ЗА МАЛКИТЕ“	4
2. ДЕСЕТТЕ ПРИНЦИПА НА ПОДХОДА „МИСЛИ ПЪРВО ЗА МАЛКИТЕ!“.....	4
3. ТЕСТЪТ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	5
II. ПРАКТИЧЕСКИ СЪПЪКИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МСП ТЕСТ	6
СТЪПКА 1. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗАСЕГНАТИТЕ БИЗНЕСИ	6
СТЪПКА 2. КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ МСП	7
СТЪПКА 3. ИЗМЕРВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	8
СТЪПКА 4. ОЦЕНКА НА АЛТЕРНАТИВНИ ВАРИАНТИ И СМЕКЧАВАЩИ МЕРКИ..	10
III. ПРАКТИЧЕСКИ СЪВЕТИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МСП ТЕСТ	13
1. ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ С МСП.....	13
2. ОПРОСТЕНА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МСП ТЕСТ	13
3. КОНТРОЛ ВЪРХУ КАЧЕСТВОТО НА МСП ТЕСТА.....	14
4. ИНКОРПОРИРАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ МСП ТЕСТА В ДОКЛАДА ЗА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО.....	14
ЧАСТ ВТОРА. АЛГОРИТЪМ И СПИСЪК ЗА ПРОВЕРКА	16
I. АЛГОРИТЪМ ЗА ОЦЕНКА НА ПРАКТИКИТЕ НА РЕГУЛИРАНЕ НА БИЗНЕСА И В ЧАСТНОСТ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В БЪЛГАРИЯ	16
1. АНГАЖИРАНост НА БИЗНЕСА И МСП В НОРМОТВОРЧЕСКИЯ ПРОЦЕС.....	17
2. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ БИЗНЕСА И В ЧАСТНОСТ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ	20
3. ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ БИЗНЕСА И В ЧАСТНОСТ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	24
II. СПИСЪК ЗА ПРОВЕРКА	28

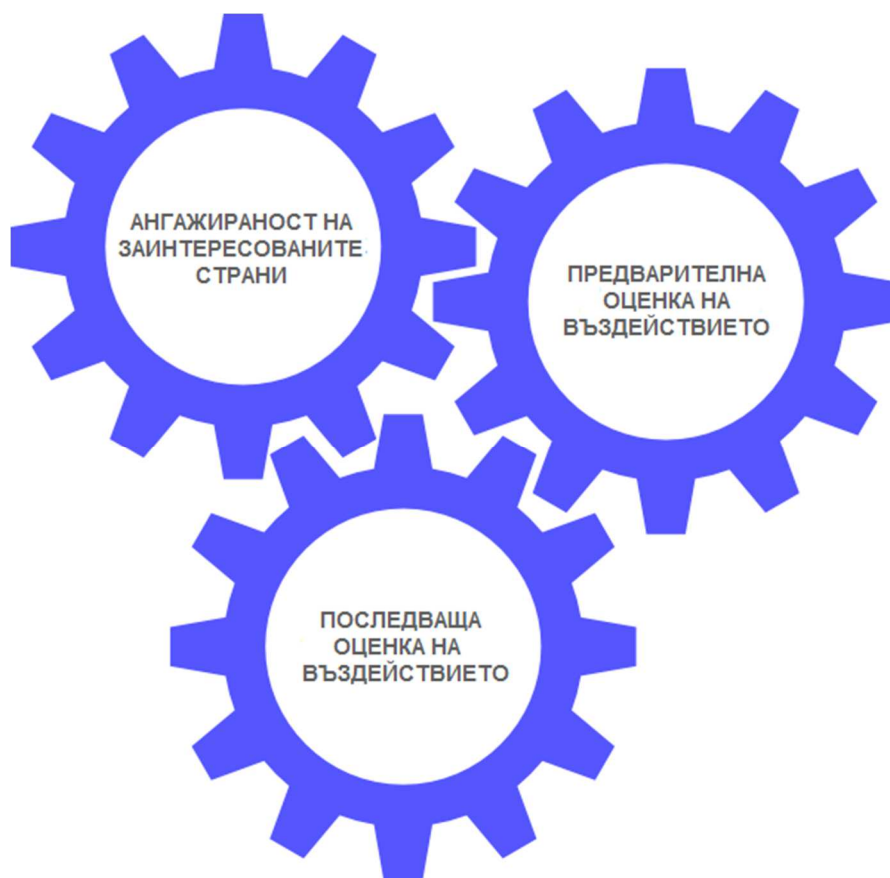

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ЧАСТ ПЪРВА. МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОАКТИВНО АНГАЖИРАНЕ НА БИЗНЕСА В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

Проект „Мисли първо за малките!“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

<https://www.eufunds.bg/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

I. КОНТЕКСТ

1. ПОДХОДЪТ „МИСЛИ ПЪРВО ЗА МААКИТЕ“

Поради своя размер и оскъдни ресурси, малките и средните предприятия често могат да се окажат несъразмерно засегнати при въвеждането на нови правила в сравнение с техните по-големи конкуренти. Подходът „Мисли първо за малките!“, въведен от Европейската комисия с така наречения „Закон за малкия бизнес за Европа“¹ изисква интересите на МСП да бъдат вземани предвид на най-ранен етап от процеса на разработване на политики и законодателство, за да се постигне създаването на по-благоприятна правна и икономическа среда за тяхното функциониране. Той задължава компетентните органи преди всичко да оценяват въздействието на бъдещите политики и законодателство върху МСП и да вземат предвид резултатите от тази оценка, когато разработват своите предложения. Те трябва да анализират дали МСП са непропорционално засегнати или поставени в неравностойно положение в сравнение с големите компании и ако това е така, вариантите на предложението трябва да обхващат алтернативни механизми и гъвкави подходи, които да помагат на МСП да спазват новата уредба.

2. ДЕСЕТТЕ ПРИНЦИПА НА ПОДХОДА „МИСЛИ ПЪРВО ЗА МААКИТЕ!“

Законът за малкия бизнес определя 10-те принципа, които следва да бъдат спазвани при разработването и изпълнението на политики, които засягат МСП на ниво ЕС и отделни държави членки:

- I. Да се създаде среда, в която предприемачи и семейни предприятия могат да преуспеят и предприемчивостта се възнаграждава;
- II. Да се гарантира, че честните предприемачи, които са били обявени в несъстоятелност, ще получат бързо втори шанс;
- III. Да се изготвят разпоредби в съответствие с принципа „Мисли първо за малките“;
- IV. Да се създаде готовност от страна на държавните администрации да откликват на нуждите на МСП;
- V. Да се приспособят механизмите за провеждане на публичната политика към нуждите на МСП: да се улесни участието на МСП в процедури по възлагане на обществени поръчки и да се използват по-добре възможностите за държавна помощ по отношение на МСП;
- VI. Да се улесни достъпът на МСП до финансиране и да се развие правна и икономическа среда, която спомага навременните плащания по търговските сделки;
- VII. Да се помага на МСП да се възползват в по-голяма степен от възможностите, които предлага единният пазар;

---

¹ Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Мисли първо за малките!“ „Small Business Act“ за Европа, {SEC(2008) 2101}, {SEC(2008) 2102}.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

VIII. Да се насърчава усъвършенстването на уменията в МСП, както и всички форми на иновации;

IX. Да се създаде възможност за МСП да превърнат предизвикателствата на околната среда във възможности.

X. Да се насърчават и подпомагат МСП да се възползват от растежа на пазарите.

3. ТЕСТЪТ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Пълноценното прилагане на принципа „Мисли първо за малките“ може да се обезпечи единствено чрез ефективното прилагане на механизма на оценка на въздействието спрямо МСП, наричан Тест за оценка на въздействието върху МСП, Тест за въздействие върху МСП или МСП Тест. Той е интегрална част от оценката на въздействието, при която на етапа на сравняването на отделните варианти на предложенията за промяна и при анализирането на техните ефекти се държи сметка за това как бъдещите политики или нормативни актове биха били понесени от МСП и биха се отразили върху средата, в която те извършват своята дейност.

Последните Насоки за оценка на въздействието на Европейската комисия² изискват минималното съдържание на оценката да включва следните основни елементи:

1. описание на екологичните, социалните и икономическите въздействия, с изрично посочване дали някои от тях се очаква да бъдат значителни;
2. ясно идентифициране на субектите, които ще бъдат засегнати от оценяваната инициатива и по какъв начин;
3. **въздействия върху МСП, установени чрез МСП Теста;**
4. въздействия върху конкурентоспособността и
5. подробно представяне на консултативната стратегия и резултатите, получени от нейното прилагане.

Това сочи, че МСП Тестът е поставен в центъра на съвременния механизъм на оценка на въздействието и намира своето проявление във всички негови процедурни етапи и ключови аналитични стъпки.

Целите на Теста за въздействие върху МСП са:

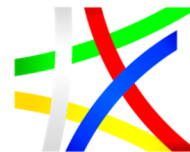
1. да посочи броя на предприятията и заетите лица във всяка конкретна икономическа дейност, които биха били засегнати от въвеждането на нова или промяна на съществуваща политика или мярка за регулиране;
2. да измери количествено и качествено въздействията от промяната върху МСП и
3. да предложи подходящи мерки за облекчаване на положението на МСП при спазването на новите правила с цел изравняване на тяхната позиция с останалите субекти.

² SWD (2017) 350, Better Regulation Guidelines, Brussels, 7 July 2017.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

II. ПРАКТИЧЕСКИ СЪПКИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МСП ТЕСТ

Практическите стъпки за извършването на МСП Тест представляват онази последователност от действия, която компетентните органи следва да извършат при неговото провеждане в рамките на всяка една от ключовите аналитични стъпки от общия механизъм на оценка на въздействието, които са:

- Стъпка 1. Идентифициране на засегнатите бизнеси;
- Стъпка 2. Консултации със заинтересованите МСП;
- Стъпка 3. Измерване на въздействието върху МСП;
- Стъпка 4. Оценка на алтернативни варианти и смекчаващи мерки.

СТЪПКА 1. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗАСЕГНАТИТЕ БИЗНЕСИ

I. Тази стъпка включва извършването на **предварително проучване** на предприятията, които биха били засегнати от предлаганите промени.

II. При нея се установява **дали и кои МСП** попадат в групата на потенциално засегнатите.

III. В нейните рамки следва да бъдат набелязани и подходящите **източници на информация**, включително данни от организации, представляващи интересите на МСП.

IV. **Примерните аспекти**, които се обмислят при тази стъпка са:

1. относителен дял на заетост в различните категории засегнати предприятия;
2. тежест на различните видове МСП в засегнатите сектори – микро-, малки и средни;
3. връзки с други сектори и възможни ефекти върху подизпълнителите, като например, може да е налице въздействие не само върху целевия сектор, но и спрямо неговите доставчици или клиенти. Всякакви други възможни косвени въздействия също се вземат предвид.

Допълнителни насоки към Стъпка 1

→ **Предварителното проучване** има за цел да идентифицира основните характеристики на бизнес секторите, които могат да бъдат засегнати от предложенията за промяна, включително брой МСП и техния размер;

→ В едни случаи е ясно и видимо **дали и кои МСП** биха били засегнати от дадена политика или мярка по регулиране. В други, обаче може да се наложи да бъдат идентифицирани спецификите на засегнатите предприятия или сектори, като например

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

разпределението на бизнеса според размера: микро-, малки, средни или големи предприятия;

→ Всички налични **източници на информация** следва да бъдат използвани, включително информацията събрана от самите МСП;

→ Ако предварителното проучване води до извода, че МСП са сред най-засегнатите страни, анализът следва да се задълбочи и когато е възможно, МСП трябва да бъде взети предвид още при определянето на целите и разработването на вариантите в рамките на оценката на въздействието.

СТЪПКА 2. КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ МСП

I. Тази стъпка включва **провеждането на консултации** като предложението се разглежда и поставя на обсъждане през призмата на МСП. Когато се очаква те да са потенциално засегнати или има съмнения относно степента на влияние на интервенцията спрямо МСП, тогава измерението на МСП следва да заеме централно място в стратегията за консултации.

II. Консултациите с МСП следва да **обхващат** всички аспекти от анализа, включен в оценката на въздействието.

III. **Измерението МСП в обществените консултации** може да бъде уловено и отразено чрез пряко консултиране на МСП или косвено чрез допитване до техните представителни организации. Тези два канала имат различни характеристики и предназначение. Поначало организациите на МСП имат опит в участието в обществени консултации, докато отделните МСП е по-вероятно да се включат, само ако са били информирани за стартирането на конкретната консултация и ако темата е от особено значение за техния бизнес. В тази връзка се препоръчва да:

1. бъдат разработени различни въпросници за тези два вида респонденти, включително да се дадат две различни интернет връзки на основната страница на консултацията;

2. се избягва всякакво смесване на двата източника на информация при анализа на отговорите от консултацията.

Допълнителни насоки към Стъпка 2

→ Общото правило е, че **колкото по-малък е бизнесът, толкова по-трудно** е да се провеждат консултации с него. Ако консултациите се провеждат със сектор, в който вече са били реализирани мерки по регулиране, администрацията поначало има представа за представителни организации, предприятия или лица, към които може да се обърне за данни и информация. Тя най-често разполага с база данни на собствениците и управителите на малки фирми, които са демонстрирали или заявили интерес да работят съвместно с

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

публичната власт при разработването на политики и да участват в процесите на вземане на решения на централно или местно ниво. Базите данни позволяват на администрацията да се свърже с микро-, малки и средни предприятия от името на представителите на публичната власт и да получи тяхната позиция относно потенциалното въздействие от предложените мерки за регулиране;

→ Консултациите могат да бъдат адаптирани като **обхват** по няколко начина, включително насочени към специфични сектори на промишлеността, географски региони, както и различни по размер бизнес предприятия. Възможни са и различни подходи за провеждане на консултации, като основното различие между тях се състои в това, дали те ще бъдат ориентирани към размяна на мнения и становища с организациите на заинтересованите страни, включително МСП или ще са под формата на публично достъпни предложения, върху които всеки може да изразява становище;

→ В **допълнение към обществената консултация**, дейностите по консултиране могат да включват специфични целеви действия като кръгли маси, фокус групи, изслушвания, насочени към представители на МСП, групи от МСП или конкретни консултации, насочени към осигуряване на приноси и данни за раздела от оценката на въздействието, посветен на МСП Теста;

→ Специфичният въпрос дали **микропредприятията** да бъдат обхванати от новата инициатива, обществените консултации представляват най-полезния инструмент за:

1. получаване на техните мнения и становища относно предпочитаните от тях варианти от гледна точка на освобождаването им от приложното поле на инициативата или относно прилагането спрямо тях на специални разпоредби или във връзка с прилагането на пъления режим спрямо тях;
2. събиране на всякакви налични статистически данни за микропредприятията, които ще бъдат засегнати;
3. прогнозна оценка на потенциалните положителни и отрицателни въздействия върху микропредприятията.

СТЪПКА 3. ИЗМЕРВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

I. Тази стъпка включва количествено и качествено представяне на **очакваните ефекти** от политиката или мярката по регулиране спрямо МСП.

II. **Разпределението на ползите и разходите** от предложенията от гледна точка на размера на предприятията микро-, малки, средни и големи се анализира качествено и когато е възможно и пропорционално количествено. Когато е уместно и реалистично, разходите и ползите, произтичащи за всеки отделен размер МСП се представят и анализират поотделно.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

III. Представяне на разходите, свързани с регулирането и изчисляване доколко те биха били пропорционално или непропорционално понесени от МСП в сравнение с останалите предприятия, по-специално:

1. разходи за първоначално спазване – такива, създадени от задължението за плащане на такси или разноски, както и разходите, породени от задължението да се адаптира естеството на продукта, услугата или производството, за да се отговори на поставените нови икономически, социални и екологични стандарти;

2. административни разходи – създадени от задължението за представяне на информация за дейностите и продуктите на компанията, включително еднократни и периодични административни разходи, например ресурси за събиране или предоставяне на информация.

Допълнителни насоки към Стъпка 3

→ Подходът „едно и също за всички“ спрямо всички МСП при представянето на **очакваните ефекти** от политиката или регулирането досега не се е доказал като ефективен или ефикасен, тъй като въздействието върху микропредприятията е вероятно съществено да се различава от въздействието върху средните предприятия, например. Количественото представяне на ползи и разходи често е трудна задача, което налага максимално ползване на всякакви източници на доказателства като проучвания, консултации със заинтересовани страни, публикуване или изпращане на покана за представяне на доказателства и други.

→ Често съществува вероятността една мярка на ЕС да има преки и косвени въздействия върху МСП, съответно положителни и отрицателни, които се представят като **ползи и разходи**.

→ Преките ползи като подобрени условия на труд, повишена конкуренцията и други такива имат своето отражение в намалени разходи за МСП. Въпреки това, тези ползи са често редуцирани от различни видове разходи, свързани с регулирането. Най-типични подобни **разходи** са тези за първоначално спазване и административните разходи. Понякога разходите за първоначално спазване не налагат задължения за заплащането на такси и разноски или пък налагат само такива, без да поставят нови изисквания или стандарти за изпълнение. Това е причината да бъде възприета практиката разходите за първоначално спазване да бъдат допълнително разграничавани, когато е уместно и приложимо, на:

1. финансови разходи – свързани с предвидено в предложението задължение за плащане на такси и разноски и

2. същински разходи – свързани с изпълнение на самите нормативни изисквания, като например задължения за закупуване на ново оборудване, за обучение на персонала, извършване на допълнителни инвестиции и други.

→ Идентифицираните разходи и въздействия за МСП следва да бъдат сравнени с тези на големите предприятия. За тази цел е добре стойностите на общите идентифицирани разходи да бъдат съотнесени към броя на заетите в засегнатите МСП лица, за да се получи

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

средния разход за служител. Също така, за целите на сравнението се препоръчва стойностите на разходите да бъдат съотнесени към общите режимни разходи или обороти на компаниите, когато е приложимо. В допълнение, трябва да бъдат вземани предвид и следните аспекти:

1. възможните въздействия върху бариерите за навлизане на пазара, конкуренцията и структурата на пазара, например от гледна точка на възможностите за МСП;
2. вероятната загуба на конкурентоспособност поради външни фактори, като например ограничен достъп до финансови средства, ресурси или експертиза, данъчни режими и други;
3. възможните промени в поведението на конкуренти, доставчици или клиенти;
4. вероятните въздействия върху иновациите.

→ В рамките на оценката на конкурентоспособността е важно да се установи до каква степен предложението засяга конкурентоспособността на МСП или на бизнес средата, в която те действат в сравнение с по-големите организации

СТЪПКА 4. ОЦЕНКА НА АЛТЕРНАТИВНИ ВАРИАНТИ И СМЕКЧАВАЩИ МЕРКИ

I. Тази стъпка включва изследване на **алтернативни варианти и смекчавачи мерки**, приложими за МСП в рамките на анализа на въздействията и сравняването на вариантите от механизма по оценка на въздействието.

II. Проведеният анализ може да покаже, че микро-, малките или средните предприятия са изправени пред относително по-голяма тежест, отколкото големите компании и че специфичните мерки, там където такива са били приети, са се оказали недостатъчни или неадекватно отговарящи на нуждите на МСП. В такива случаи трябва да се помисли за преразглеждане на тези мерки или за прилагането на нови такива, за да се гарантира равнопоставеност и спазване на **критерия за пропорционалност** на засягането на МСП от регулаторната намеса.

III. **Изборът на конкретни мерки** се прави за всеки случай поотделно, включително чрез оценка на това дали те биха били приложими за всички МСП или само за микропредприятията например, които да бъдат изключени от приложното поле на новите правила.

IV. **Микропредприятията** представляват специфично измерение на Теста за въздействие върху МСП, което изисква преценка дали те да не бъдат предварително изключени от приложното поле на предложението, каквото е правилото в ЕС. Когато има ясни доказателства, че с **изключването на микропредприятията** от регулирането инициативата няма да може да постигне целите си, те трябва да бъдат включени в нейния

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

обхват, но възможността за прилагане на адаптирани решения и смекчаващи мерки трябва да бъде оценена.

Допълнителни насоки към Стъпка 4

→ При условие че анализът покаже потенциал за утежняване на положението на МСП като например нарастване на административната тежест за предприятията, администрацията съставител на предложението, разглежда възможни **алтернативи и мерки** за намаляване на регулаторната и административната тежест върху тях. За всеки отделен случай се разглеждат възможностите за намаляване на административната тежест и се дават разяснения по отношение на възможностите на административния орган да подобри начина и мястото на подаване на заявлението, да намали размера на таксите, срока за издаване и броя на необходимите документи.

→ **Критерият за пропорционалност** на засягането от регулаторната намеса може да бъде спазен чрез следните примерни смекчаващи мерки за МСП:

1. пълно или частично освобождаване от приложното поле на новото законодателство според размера на предприятията. Например: предприятия под определени прагове не са задължени да се спазват дадени конкретни задължения, когато това не обезсмисля първоначалната цел на законодателството);

2. временно ограничаване на приложното поле или освобождаване. Например: преходни периоди, през които МСП са освободени или по-дълги интервали за определени задължения;

3. намаляване на данъците или директна финансова помощ за компенсиране на разходите от регулирането, при условие че това е съвместимо със съществуващото законодателство в областта на конкуренцията или на международната търговия;

4. намаляване на таксите, например, когато те са особено високи или имат фиксиран размер, в резултат на което те ще бъдат понесени непропорционално от МСП;

5. опростяване на задължения за отчитане. Например: в областта на статистиката разглеждане на възможните синергии с вече съществуващите задължения за отчитане);

6. целеви информационни кампании и ръководства за работа, обучения и специализирани бюра и офиси за помощ, например: организиране на специализирани бюра за помощ за предоставянето на конкретна информация за малките предприятия;

7. систематично обмисляне на общи инициативи за опростяване, от които могат да се възползват малките и средните предприятия, като например: създаване на възможност за ползване на онлайн инструменти, опростени проверки.

При преценката на възможните облекчаващи **мерки** е важно разходите, които те биха могли да произведат да са изцяло преценени и включени в окончателната оценката (разходи-ползи) на въздействията. Това включва и оценка на въздействията от специфичните мерки или освобождавания на МСП върху по-големите предприятия.

→ **Микропредприятията** като специфично измерение на Теста за въздействие върху МСП, което се отчита чрез подхода на „обърнатата тежест на доказване“, възприет в ЕС.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Той води до смяна на тежестта на доказване като при него от лицата със законодателна инициатива и тези оправомощени да вземат решения се изисква при изготвянето на бъдещи законодателни предложения да изхождат от предположението, че микропредприятията са предварително, *a priori*, **изключени** от тяхното приложно поле, освен ако необходимостта и пропорционалността от това да бъдат включени не бъдат ясно обосновани и доказани.

→ Когато микропредприятията трябва да бъдат обхванати от законодателните предложения по съображения от обществен интерес, следва да се прибегва до **адаптирани решения и по-леки режими като се държи сметка за регулаторната тежест и по-специално за налаганите административни изисквания.**

Компетентната администрация може използва механизма на оценката на въздействието, за да формира своето окончателно становище по въпроса дали специално микропредприятията трябва да бъдат включени в обхвата на законодателството, за да могат неговите цели да бъдат постигнати. Този процес преминава през следните аналитични стъпки:

1. ако има ясни доказателства, че изключването на микропредприятията би означавало, че предложението не би било в състояние да постигне своите цели от обществен интерес или би засегнало други ценности, като основните права например, то те следва да бъдат обхванати от него, **но възможността за прилагане на адаптирани решения трябва да бъде анализирана и представена;**

2. ако има ясни доказателства, че е в интерес на микропредприятията да бъдат включени в обхвата на предложението за промяна, те трябва да бъдат обхванати от него, **но възможността за прилагане на адаптирани решения трябва да бъде анализирана и представена;**

3. ако има ясни доказателства, че изключването на микропредприятията няма да бъде против техните интереси или няма съществено да повлияе на потенциала на предложението за постигане на неговите цели от обществен интерес или да подкопае други ценности като основните права например, **тяхното изключване може да бъде одобрено;**

4. ако събраните доказателствата са неубедителни, решението за обхващане на микропредприятията от предложението трябва да се основава на пропорционална оценка на фактори, като:

4.1. **рисковете**, произтичащи от тяхното изключване, като се вземат предвид примерно дела на микропредприятията в определен сектор, техните специфични нужди, например по отношение на правна сигурност, персонал и умения, както и евентуалните пречки пред растежа, които определени „прагове на регулирането“, могат да въведат.

4.2. **отрицателните въздействия**, които включването на микропредприятията в обхвата на регулирането би имало върху тях, като пряко увеличаване на разходите, загуба на конкурентоспособност и други.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

III. ПРАКТИЧЕСКИ СЪВЕТИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА МСП ТЕСТ

1. ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ С МСП

Основните етапи на провеждането на консултации с МСП са:

Етап 1. Определяне на обхвата на въздействие спрямо МСП;

Етап 2. Определяне на заинтересованите МСП;

Етап 3. Провеждане на консултациите с МСП;

Етап 4. Даване на обратна връзка на МСП.

В зависимост от избрания метод, лицата, отговорни за провеждането на консултации с МСП:

1. следят за спазване на процедурите и представителността, като водят и представят на всички заинтересовани страни протоколи или оперативни справи за всяка проведена дейност по консултиране;

2. публикуват проекта на предложението на интернет страницата на вносителя и на единната точка за онлайн обществени консултации (портал за обществени консултации), заедно с мотивите или доклада и оценката на въздействието, включително Теста за въздействие върху МСП.

Финалният вариант на предложението, заедно с мотивите или доклада към него, се публикуват на интернет страницата на вносителя и на единната точка за обществени консултации заедно с постъпилите становища и предложения от заинтересованите страни, справка за постъпилите приноси, оценката на въздействието, включително Теста за въздействие върху МСП.

2. ОПРОСТЕНА ПРОЦЕДУРА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА МСП ТЕСТ

Когато предложението не представлява съществено изменение на действащата рамка от политики и норми, МСП Тестът описва съществуващия процес на законосъобразно извършване на дейността, след което представя предложеното изменение и дава експертна количествена оценка на разходите на засегнатите МСП.

Минималният набор от елементи, които се описват по тази опростена процедура на МСП Тест следва да включва:

1. брой засегнати от политиката или регулирането МСП;
2. необходими предварителни действия, които следва да извършат МСП;
3. задължителни изискуеми документи или данни, които МСП следва да представят, когато е приложимо;
4. място и начин на подаване на документите или данните, когато е приложимо;
5. място и начин на получаване на издадените в полза на МСП документи, когато е приложимо;
6. срок и честота на подаване на информация и данни, респективно на получаване на документи от МСП, когато е приложимо.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Действията се представят количествено, до момента в който това е възможно, след което се описват качествено в тяхната хронологична последователност.

3. КОНТРОЛ ВЪРХУ КАЧЕСТВОТО НА МСП ТЕСТА

Контролът върху качеството на Теста за въздействие върху МСП се извършва от компетентния орган, който отговаря за качеството на цялата оценка на въздействието, като е възможно да бъде ползвана подкрепа от друг национален или наднационален орган, компетентен в областта на политиките за МСП или от независим консултативен орган, организация или група експерти.

Компетентният орган следва да има правомощието да изисква преразглеждане на представения Тест за въздействие върху МСП в случаи, в които е налице:

1. неправилно определяне на обхвата на засегнатите МСП;
2. неправилно или неясно определяне на количествените стойности и величини или на качествените описания, отнасящи се до МСП в Теста;
3. нарушение в процедурата за провеждане на консултации с МСП.

Допълнително, в случаите, когато проектът на политика или нормативен акт представлява съществено изменение, което е възможно да обремени значително МСП като увеличи административната тежест, създаде непропорционална тежест за микропредприятията, постави административни бариери и други, следва да бъдат разгледани всички възможности за алтернативни решения и смекчаващи мерки, както и да бъде доказана нуждата от предлаганото регулиране.

4. ИНКОРПОРИРАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ МСП ТЕСТА В ДОКЛАДА ЗА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Компетентната администрация използва процеса на оценка на въздействието и консултациите със заинтересованите страни, за да стигне до окончателно становище по въпроса как МСП да бъдат включени и дали микропредприятията да бъдат изключени от обхвата на новата политика или законодателство, за да могат преследваните цели да бъдат постигнати. Когато се преценява включването на МСП в обхвата на политиката или регулирането, процесът на оценка на въздействието идентифицира възможните алтернативни подходи, свързани с въвеждането на по-леки режими и адаптирани решения, търси мнението на заинтересованите страни и сравнява ефекта от прилагането на такива алтернативи върху потенциала на инициативата за постигане на нейните генерални цели.

Докладът с оценката на въздействието съдържа доказателства в подкрепа на взетото решение по отношение на МСП, съответно микропредприятията. Добрата практика е в доклада с оценката на въздействието да бъдат включвани обяснения и препратки, посветени на МСП при:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

1. определянето на проблема: за да се покаже, че те са или не са засегнати от идентифицирания проблем или влияят респективно не влияят на двигателите на проблемите;

2. целите: за да покажат, че са или не са относими за тях;

3. вариантите на политиката: за да се изясни дали те са изключени (или включени) от техния обхват или, когато е необходимо, да се посочат потенциалните адаптирани решения или смекчаващи мерки;

4. анализът на въздействията и сравняването на вариантите, които следва да бъдат разгледани през критерия за пропорционалност на засягане на МСП от предложението;

5. приносът на заинтересованите МСП: становищата, изразени от тях в хода на консултациите следва да бъдат включени в приложението, съдържащо общото резюме на проведените консултации и включени в основния текст на доклада, когато е възможно.

Резултатите от МСП Теста трябва да са ясно посочени и в резюмето с оценката на въздействието.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ЧАСТ ВТОРА. АЛГОРИТЪМ И СПИСЪК ЗА ПРОВЕРКА

I. АЛГОРИТЪМ ЗА ОЦЕНКА НА ПРАКТИКИТЕ НА РЕГУЛИРАНЕ НА БИЗНЕСА И В ЧАСТНОСТ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В БЪЛГАРИЯ³

Change Impact Assessment

Checklist

Have you considered the impact of process changes?

Have you considered the impact of organizational changes?

Have you considered the impact of technological changes?

Have you considered the impact of skill changes?

Have you considered the impact of cultural changes?

³ Настоящият алгоритъм, представен във формата на въпросник е разработен върху основата на добрата практика на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие в областта на регулаторната политика и държавното управление (Виж: OECD, *Recommendation of the Council on Regulatory Policy and Governance*, OECD, 2012 и Arndt, C. *et al.*, “2015 Indicators of Regulatory Policy and Governance: Design, Methodology and Key Results”, *OECD Regulatory Policy Working Papers*, No. 1, OECD Publishing, Paris, 2015).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

1. АНГАЖИРАНост НА БИЗНЕСА И МСП В НОРМОТВОРЧЕСКИЯ ПРОЦЕС

I. МЕТОДОЛОГИЯ	1. Консултации с бизнеса и МСП на ранните етапи от нормотворческия процес	Правителството организира ли консултации с бизнеса и МСП, за да информира администрацията за <i>естеството на проблема</i> и да обезпечи информационно дискусиите за <i>идентифициране на възможните решения</i> ?
	2. Консултации с бизнеса и МСП на по-късните етапи от нормотворческия процес	Държавата провежда ли консултации по <i>проекти на нормативни актове</i> ?
	3. Практическо ръководство	Има ли официално прието <i>ръководство</i> (указания, насоки) за ангажиране на бизнеса и МСП в разработването на нормативни актове?
	4. Методи за ангажиране на бизнеса и МСП на ранните етапи от нормотворческия процес	1. Какви <i>видове документи</i> се предоставят за ангажиране на бизнеса и МСП на ранните етапи от разработването на нормативни актове? (Зелена книга, концепция с намерения за регулиране, консултативен документ, който описва проблема и насърчава засегнатите страни да дадат своя принос в намирането на възможните решения, оценка на въздействието, други аналитични документи). 2. Какви <i>форми на ангажиране</i> на бизнеса и МСП се използват на ранните етапи от разработването на нормативни актове? (физически срещи, виртуални срещи, неформални консултации, формални консултации, консултативни или работни групи, други).
	5. Методи за ангажиране на бизнеса и МСП на по-късните етапи от нормотворческия процес	1. Какви <i>видове документи</i> се предоставят за ангажиране на бизнеса и МСП на по-късните етапи от разработването на нормативни актове? (Бяла книга, документ за нормотворчески намерения, консултативен документ, който описва проблема и насърчава засегнатите страни да дадат своя принос в намирането на възможните решения, оценка на въздействието, резюме на оценката на въздействието, меморандум или преамбюл, проект на нормативен акт, официален вестник, други аналитични документи). 2. Какви <i>форми на ангажиране</i> на бизнеса и МСП се използват на по-късните етапи от разработването на нормативни актове? (физически срещи, виртуални срещи, неформални консултации, формални консултации, консултативни или работни групи, други).
	6. Минимални срокове	Има ли формално изискване за <i>минимален срок</i> за провеждане на консултациите с бизнеса и МСП? Ако

17

Проект „Мисли първо за малките!“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

<https://www.eufunds.bg/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

		отговорът е „да“, за какви нормативни актове се прилагат минималните срокове?
	7. Използване на интерактивни уеб-страници на ранните етапи от нормотворческия процес	Държавата използва ли <i>интерактивни уеб-страници</i> , за да се консултира с бизнеса и МСП относно: планове за регулиране, планове за промяна на действащи нормативни актове, проекти на нормативни актове?
II. ПРИЛАГАНЕ	1. Формални изисквания	1. Има ли изискване за ангажиране на бизнеса и МСП при разработването на <i>закони</i> ? 2. Има ли изискване за ангажиране на бизнеса и МСП при разработването на <i>подзаконов нормативни актове</i> ? Ако отговорът е „да“, какви актове?
	2. Ангажираност на бизнеса и МСП на практика през ранните етапи от разработването на нормативни актове	Колко често държавата ангажира бизнеса и МСП, за да информира администрацията за <i>естествената на проблема</i> и да обезпечи информационно дискусиите за <i>идентифициране на възможните решения</i> ?
	3. Ангажираност на бизнеса и МСП на практика през по-късните етапи от разработването на нормативни актове	Колко често държавата провежда консултации по <i>предложения за регулиране или проекти на нормативни актове</i> ?
III. НАДЗОР И КОНТРОЛ НА КАЧЕСТВОТО	1. Функции	1. Има ли <i>специален орган</i> в администрацията, отговорен за популяризиране на регулаторната политика, мониторинга и отчитането на резултатите от регулаторната реформа и качеството на регулирането? 2. Има ли <i>формално изискване коментарите от консултациите да се вземат предвид</i> от регулаторните органи при разработване на окончателния проект на нормативен акт? Ако отговорът е „да“, как регулаторните органи са отговорни за спазването на това изискване?
	2. Публично достъпни оценки за ангажираността на бизнеса и МСП	1. Публично достъпна ли е статистическата информация за <i>броя или процента на консултациите</i> с бизнеса и МСП? 2. Има ли информация за <i>средния брой на участниците</i> в провежданите консултации? 3. Има ли информация за <i>броя на проектите на нормативни актове, които са били ревизирани</i> , в резултат на информацията, получена по време на консултациите? 4. Публикува ли се някаква <i>друга статистическа информация</i> за консултациите с бизнеса и МСП? 5. Публикуват ли се <i>доклади за практиката на консултиране</i> по проекти на нормативни актове?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

		<p>Ако отговорът е „да“, на какъв период - ежегодно, на 2-3 години или по-рядко?</p> <p>6. Има ли публично достъпни индикатори за измерване на ефективността на консултациите по проекти на нормативни актове, като например процент на консултациите, които отговарят на формалните изисквания или практическото ръководство)?</p> <p>7. Има ли публично достъпни индикатори за измерване на общото въздействие от консултациите по проекти на нормативни актове – например резултати от изследвания на възприемането или мнението за ползата и качеството на консултациите?</p>
<p>IV. ПРОЗРАЧНОСТ</p>	<p>1. Наличие на информация</p>	<p>1. Има ли пълна онлайн база от данни за всички закони и подзаконовни нормативни актове, достъпна за широката общественост в подходящ за търсене формат? Ако отговорът е „да“, актуална ли е тя?</p> <p>2. Държавата публикува ли онлайн списък на законите и подзаконовите нормативни актове, които ще бъдат подготвени, изменени, допълнени или отменени през следващите шест месеца или повече?</p> <p>3. Имат ли министерствата и ведомствата уеб-страница за текущи консултации по разработването на нормативни актове?</p> <p>4. Има ли централна уеб-страница на държавата или правителството за текущите консултации?</p>
	<p>2. Разглеждане и отговор на коментарите на заинтересованите страни</p>	<p>1. Публикуват ли се мненията на участниците в консултациите?</p> <p>2. Изисква ли се регулаторите да публикуват отговор на коментарите на участниците в консултациите онлайн?</p> <p>3. Необходимо ли е регулаторите да отговарят писмено на авторите на коментарите?</p> <p>4. Позициите, изразени от участниците в консултациите включват ли се в оценката на въздействието? Ако отговорът е „не“, предоставят ли се тези позиции на хората, които вземат решения по някакъв друг начин заедно с проекта на нормативен акт?</p> <p>5. Компетентните органи задължени ли са да вземат предвид коментарите от консултациите при разработването на окончателния проект на нормативен акт?</p>
		<p>1. Може ли всеки гражданин да реши да участва в консултациите? Ако отговорът е положителен, как членовете на обществото биват канени да вземат участие в консултациите – чрез официален вестник или друго издание, вестници, телевизия, радио,</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

	3. Откритост на консултациите за широката общественост	социални медии, уеб-страница на министерството на правителството на законодателния орган, електронни съобщения или по друг начин? 2. Хората информират ли се предварително и систематично , че се планира провеждането на обществени консултации? Ако е отговорът е „да“, как - чрез обява на уеб-страница, чрез пътна карта или друг подобен документ за ранно предупреждение?
	4. Прозрачност на процеса	Ако бъде взето решение, че няма да има обществено обсъждане това оповестява ли се публично ? Ако отговорът е „да“, обявяват ли се причините за това решение?

2. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ БИЗНЕСА И В ЧАСТНОСТ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

I. МЕТОДОЛОГИЯ	1. Регулаторни разходи	Лицата, вземащи решения за регулиране задължени ли са да: 1. идентифицират разходите от проекта на нормативен акт за бизнеса? 2. идентифицират разходите от проекта на нормативен акт за МСП и микропредприятията? 3. измерват разходите от проекта на нормативен акт за бизнеса в стойност, т.е. в парични единици или в натура, т.е. във физически мерни единици? 4. измерват разходите от проекта на нормативен акт за МСП – в стойност, т.е. в парични единици или в натура, т.е. във физически мерни единици? 5. описват качествено разходите от проекта на нормативен акт за бизнеса? 6. описват качествено разходите от проекта на нормативен акт за МСП?
	2. Регулаторни ползи	Лицата, вземащи решения за регулиране задължени ли са да: 1. идентифицират ползите от проекта на нормативен акт за бизнеса? 2. идентифицират ползите от проекта на нормативен акт за МСП? 3. измерват ползите от проекта на нормативен акт за бизнеса в стойност, т.е. в парични единици или в натура, т.е. във физически мерни единици?

20

Проект „Мисли първо за малките!“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

<https://www.eufunds.bg/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

		<p>4. <i>измерват ползите</i> от проекта на нормативен акт за МСП в стойност, т.е. в парични единици или в натура, т.е. във физически мерни единици?</p> <p>5. <i>описват качествено ползите</i> от проекта на нормативен акт за бизнеса?</p> <p>6. <i>описват качествено ползите</i> от проекта на нормативен акт за МСП?</p>
	3. Разпределителни ефекти	<p>Лицата, вземащи решения за регулиране задължени ли са да:</p> <p>1. установяват вероятното <i>разпределение на разходите</i> от проекта на нормативен акт в рамките на бизнес сектора или в сектора на МСП по категории - микро, малки, средни предприятия?</p> <p>2. установяват вероятното <i>разпределение на ползите</i> от проекта на нормативен акт – в рамките на бизнес сектора или в сектора на по категории - микро, малки, средни предприятия?</p>
	4. Спазване на разпоредбите	<p>Лицата, вземащи решения за регулиране задължени ли са да измерват вероятното <i>равнище на спазване на разпоредбите</i> на проекта на нормативен акт?</p>
	5. Практическо ръководство	<p>1. Разполагат ли служителите в администрацията с <i>примери за добра практика</i> в предварителната оценка на въздействието върху бизнеса и МСП?</p> <p>2. Има ли официално <i>ръководство</i> (указания, насоки) за предварителна оценка на въздействието върху бизнеса и МСП?</p> <p>3. Ако „да“ то предвижда ли идентифициране на <i>базисния сценарий</i> и разглеждане на <i>алтернативи на регулирането</i>?</p> <p>4. Предвидено ли е извършването на т.нар. <i>прагови тестове за значителност, анализ „разходи – ползи“</i> за предварителна ОВ и <i>оценка на риска</i>?</p>
	II. СИСТЕМАТИЧНО ПРИЛАГАНЕ	
	1. Формални изисквания	<p>1. Какви <i>документи</i> трябва да се разработват и публикуват за популяризиране на регулаторната реформа и повишаване на качеството на държавното регулиране?</p> <p>2. Има ли <i>изискване за предварителна оценка на въздействието</i> на проектите на нормативни актове върху бизнеса и МСП?</p>
		<p>1. Има ли прагов тест за значителност, за да се определи <i>дали е необходима предварителна оценка на въздействието</i> на проектите на нормативни актове върху бизнеса и МСП?</p> <p>2. Има ли прагов тест за значителност, за да се определи <i>дали частичната (стандартна,</i></p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

	2. Пропорционалност	<p><i>опростена) предварителна оценка на въздействието е достатъчна или е необходима цялостна (разширена, задълбочена) оценка на въздействието?</i></p> <p>3. Има ли изискване предварителната оценка на въздействието да бъде пропорционална на значителността, т.е. на очакваните въздействия на проектите на нормативни актове?</p>
	3. Оценката на въздействието на практика	<p>1. Извършва ли се предварителна оценка на въздействието върху бизнеса и МСП на практика?</p> <p>2. Ако не се извършва предварителна оценка на въздействието, има ли изискване за последващ преглед на прилагането на нормативния акт на практиката?</p>
III. НАДЗОР И КОНТРОЛ НА КАЧЕСТВОТО	1. Надзор	<p>1. Има ли специален орган извън министерството или ведомството, предлагащо проекта на нормативен акт, който оценява качеството на предварителната оценка на въздействието върху бизнеса и МСП? Ако отговорът е „да“, с какъв акт ли е овластен той?</p> <p>2. Надзорният орган рецензира ли предварителните оценки на въздействието на проекти на закони и подзаконовни нормативни актове?</p> <p>3. Може ли надзорният орган да върне предварителната оценка на въздействието за преработка, когато я счита за неадекватна?</p> <p>4. Кой може да вземе решение проектът на нормативен акт да премине на следващ етап от процедурата без одобрена от надзорния орган предварителна оценка на въздействието?</p> <p>5. Липсата на одобрена предварителна оценка на въздействието оповестява ли се публично?</p>
	2. Публична достъпност на оценки на предварителните оценки на въздействието върху бизнеса и МСП	<p>1. Оценява ли се ефективността на предварителните оценки на въздействието, водещи до промени в предлаганите проекти на нормативни актове? Ако отговорът е „да“, обществено достъпни ли са тези оценки?</p> <p>2. Правят ли се опити за измерване на ползите от приемането на по-ефикасни нормативни актове, в резултат на предварителната оценка на въздействието? Ако отговорът е „да“, обществено достъпни ли са резултатите от тези измервания?</p> <p>3. Публично достъпни ли са статистическите данни за броя или процента на изготвените предварителни оценки на въздействието?</p> <p>4. Публично достъпна ли е статистическата информация за броя или процента на</p>

22

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

		<p><i>предварителните оценки на въздействието, представени на надзорния орган?</i></p> <p>5. Публично достъпна ли е статистическата информация за броя или процента на предварителните оценки на въздействието, върнати от надзорния орган за преработка и усъвършенстване?</p> <p>6. Публикуват ли се доклади за практиката по изготвяне на предварителни оценки на въздействието? Ако отговорът е „да“, на какъв период, ежегодно, на 2-3 години или по-рядко?</p> <p>7. Има ли публично достъпни индикатори за измерване на ефективността на предварителната оценка на въздействието, като процент на предварителните оценки на въздействието, които отговарят на формалните изисквания или на практическото ръководство?</p> <p>8. Има ли публично достъпни индикатори за измерване на общото въздействие на предварителната оценка на въздействието, като резултати от изследвания на възприемането или мнението за ползата и качеството на предварителните оценки на въздействието?</p>
	3. Контрол на качеството	<p>1. Когато трябва да се оцени определен вид въздействие, как се гарантира, че това е направено, чрез контролен лист на въздействията, писмен доклад, че всички релевантни въздействия са били взети предвид, включително когато са оценени като нула или много ниски, анализът на въздействията се преглежда от орган извън органът, който предлага проекта на нормативен акт или по друг начин?</p> <p>2. Има ли специална парламентарна комисия или друг парламентарен орган, отговорен за прегледа на качеството на отделните предварителни оценки на въздействието?</p> <p>3. Има ли специална парламентарна комисия или друг парламентарен орган, отговорен за преглед на качеството на системата за предварителна оценка на въздействието като цяло?</p>
IV. ПРОЗРАЧНОСТ	1. Отговорност и прозрачност	<p>Задължително ли е изготвените предварителни оценки на въздействието да бъдат подписани? Ако отговорът е „да“, кой орган в кои случаи подписва?</p>
		<p>1. Публично достъпни ли са предварителните оценки на въздействието върху бизнеса и МСП? Ако отговорът е „да“, къде - в централен регистър, на веб-страниците на съответните органи или администрации или на друго място?</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

	<p>2. Прозрачност на процеса</p>	<p>2. <i>Кога се публикуват</i> предварителните оценки на въздействието онлайн преди внасянето на проекта на нормативен акт в парламента или в друг момент?</p> <p>3. Има ли изискване материалите от предварителната оценка на въздействието да бъдат разпространени за консултации с широката общественост?</p> <p>4. <i>Кога обществеността за първи път научава</i>, че трябва да се изготви предварителна оценка на въздействието преди да започне оценката чрез съобщение на уеб-страница, пътна карта или друг подобен документ за ранно предупреждение или по време на всяка обществена консултация?</p> <p>5. Ако бъде решено да не се прави предварителна оценка на въздействието, това обявява ли се публично и могат ли заинтересованите страни, съответно останалите представители на широката общественост да оспорят това решение?</p> <p>6. Има ли орган, отговорен за преразглеждане на решението, взето от длъжностните лица, за това дали е необходима предварителна оценка на въздействието?</p> <p>7. Ако има прагов тест, за да се определи дали стандартната (опростена) предварителна оценка на въздействието е достатъчна или е необходима разширена (задълбочена) оценка на въздействието, результатите от този тест оповестяват ли се публично преди разработването на проекта на нормативен акт?</p>
--	---	---

3. ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ БИЗНЕСА И В ЧАСТНОСТ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

<p>I. МЕТОДОЛОГИЯ</p>	<p>1. Оценка на съгласуваността с другите нормативни актове</p>	<p>1. Изискват ли се последващи оценки на вътрешната съгласуваност на нормативните актове за предприемане на стъпки за отстраняване на припокриване или несъответствия?</p> <p>2. Изискват ли се последващи оценки на съгласуваността на нормативните актове със съпоставими международни стандарти и правила?</p>
	<p>2. Регулаторни разходи</p>	<p>1. Има ли изискване за установяване на разходите от действието на нормативния акт за бизнеса и МСП?</p> <p>2. Има ли изискване за измерване на разходите от действието на нормативния акт за бизнеса и</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

		МСП в стойност, т.е. в парични единици или в натура, т.е. във физически мерни единици?
	3. Регулаторни ползи	1. Има ли изискване за установяване на ползите от действието на нормативния акт за бизнеса и МСП? 2. Има ли изискване за измерване на ползите от действието на нормативния акт за бизнеса и МСП в стойност, т.е. в парични единици или в натура, т.е. във физически мерни единици?
	4. Оценка на въздействията	1. Сравняват ли се действителните (фактическите) и очакваните (прогнозните) въздействия на нормативния акт върху бизнеса и МСП? 2. Сравнява ли се въздействието на действащия нормативен акт с това на алтернативни на правното регулиране варианти ? 3. Идентифицират ли се нецелените въздействия от регулирането?
	5. Оценка на степента на постигане на целите	Последващата оценка на въздействието включва ли оценка на степента на постигане на основните цели на регулирането?
	6. Установена методология и практическо ръководство	1. Има ли стандартизирани техники за последваща оценка на действащите нормативни актове? 2. Разполагат ли служителите в администрацията с официално ръководство (указания, насоки) за последваща оценка на въздействието върху бизнеса и МСП?
	II. СИСТЕМАТИЧНО ПРИЛАГАНЕ	1. Последващата оценка на въздействието на практика
2. Формални изисквания		1. Какви документи трябва да се разработват и публикуват за популяризиране на регулаторната реформа и повишаване на качеството на държавното регулиране? 2. Задължителна ли е периодичната последваща оценка на въздействието? 3. Нормативните актове включват ли т.нар. клаузи за „залязване“ ? 4. Нормативните актове включват ли изискване за последваща оценка на въздействието ? 5. Има ли практика държавата да отлага или целенасочено да извършва някои последващи оценки на въздействието, за да се даде възможност пакети от нормативни актове,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

		<i>касаещи сходни области</i> , да бъдат разгледани заедно?
	3. Задълбочени прегледи	1. През последните 12 години правени ли са <i>проверки за пригодност (актуалност) или задълбочени прегледи</i> , т.е. всеобхватни прегледи, съсредоточени върху естеството и степента на регулиране в конкретни отрасли, области на политики или сектори и нейните последици? 2. Има ли <i>постоянен орган</i> , който редовно прави прегледи на действащите нормативни актове? Ако отговорът е „да“ той правил ли е проверки за пригодност (актуалност) или задълбочени прегледи през последните 3 години и докладвал ли е публично своите констатации?
	4. Орган за последваща оценка на въздействието	1. Има ли <i>орган</i> , който редовно прави преглед на действащите нормативни актове? Ако отговорът е „да“, той независим ли и до каква степен от правителството, респективно от законодателя? 2. Този орган прави ли преглед на действащи <i>закони</i> ? 3. Този орган прави ли преглед на действащи <i>подзаконовни нормативни актове</i> ? 4. Органът <i>постоянен ли е</i> или се свиква за <i>определен период</i> от време?
	5. Пропорционалност	Има ли <i>праг</i> за вземане на решение дали е необходима последваща оценка на въздействието?
	6. Използване на механизми за преглед, включително ad hoc прегледи	1. През последните 12 години правени ли са сериозни прегледи <i>на основата на определен принцип</i> например, административно бреме или последици от регулирането за конкуренцията, като предварителен филтър за определяне на това кои нормативни актове се нуждаят от преглед и реформиране? 2. През последните 12 години правени ли са <i>„публични регулаторни инвентаризации“</i> , т.е. прегледи, при които фирмите и гражданите се канят да предоставят информация за ефективността, ефикасността и тежестта, наложена с нормативните актове върху цялата икономика, конкретен сектор или област на действие на политики? 3. През последните 12 години правени ли са <i>сравнения</i> на регулирането, регулаторните процеси или резултатите от регулирането по страни, региони или юрисдикции?

26

Проект „Мисли първо за малките!“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

<https://www.eufunds.bg/>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

		<p>4. Използват ли се правила за свързване на потоците от нормативни актове, т.е. изисквания за премахване или рационализиране на действащ нормативен акт при въвеждането на нови или нови нормативни актове?</p> <p>5. Използвани ли са през последните 5 години портали за жалби и редовни прегледи на подадените жалби, вътрешен преглед и оценка от регулатора?</p> <p>6. Използвани ли са през последните 5 години програми за преработка, кодификация или консолидация на действащи нормативни актове, в т.ч. отмяна на остарели нормативни актове?</p>
<p>III. НАДЗОР И КОНТРОЛ НА КАЧЕСТВОТО</p>	<p>1. Функции</p>	<p>1. Има ли специален орган в държавата, отговорен за популяризиране на регулаторната политика, мониторинга и отчитането на резултатите от регулаторната реформа и качеството на регулирането?</p> <p>2. Когато трябва да се оцени определен вид въздействие, как се гарантира, че това е направено, чрез контролен лист на въздействията, писмен доклад, че всички релевантни въздействия са били взети предвид или последващата оценка на въздействието се преглежда от независим орган?</p> <p>3. Има ли система за контрол на качеството на последващите оценки на въздействието?</p>
	<p>2. Публично достъпни оценки на последващите оценки на въздействието върху бизнеса и МСП</p>	<p>1. Публикуват ли се доклади за практиката на извършване на последваща оценка на въздействието? Ако отговорът е „да“, на какъв период - ежегодно, на 2-3 години или по-рядко?</p> <p>2. Има ли публично достъпни индикатори за измерване на ефективността на последващата оценка на въздействието?</p>
<p>IV. ПРОЗРАЧНОСТ</p>	<p>1. Постоянна ангажираност на заинтересованите страни</p>	<p>Има ли механизми, чрез които обществеността може да прави препоръки за промяна, да предоставя обратна връзка или да оспорва определени нормативни актове? Ако отговорът е „да“, какви, чрез електронни пощенски кутии, омбудсман, съдебни дела, петиции или по други начини?</p>
	<p>2. Ангажираност на заинтересованите страни</p>	<p>Ангажирани ли са заинтересованите страни в последващата оценка на въздействието?</p>
	<p>3. Прозрачност на процеса</p>	<p>Публикуват ли се последващите оценки на въздействието в интернет?</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

II. СПИСЪК ЗА ПРОВЕРКА

МСП Тест				
	Вариант 1	Вариант 2	Вариант 3	Вариант 4
1. Консултации	✓	✓	✓	✓
2. Засегнати страни	брой/ дял	# %	брой/ дял	# %
3. Величина на въздействията	€, часов е, др.	€, часов е, др.	€, часов е, др.	€, часов е, др.
4. Алтернативни варианти and смекчаващи мерки	освоб., нам. такси, др.	освоб., нам. такси, др.	освоб., нам. такси, др.	освоб., нам. такси, др.

СТЪПКА 1. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗАСЕГНАТИТЕ БИЗНЕСИ

ВЪПРОСИ ЗА ПРОВЕРКА	ОТГОВОР ДА/НЕ
1. Направихте ли предварително проучване на потенциално засегнатите предприятия?	
2. Установихте ли дали и кои МСП биха били засегнати от оценяваното предложение?	
3. Набелязахте ли подходящите източници на информация?	
4. Определихме ли относителния дял на заетост в засегнатите предприятия и в частност МСП?	
5. Установихте ли тежестта на видовете засегнати МСП (микро-, малки и средни)?	
6. Съществуват ли връзки с други сектори и други вероятни ефекти от мярката?	

СТЪПКА 2. КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ МСП

ВЪПРОСИ ЗА ПРОВЕРКА	ОТГОВОР ДА/НЕ
1. Определихте ли потенциалния обхват на въздействията спрямо МСП?	
2. Идентифицирахте ли заинтересованите МСП?	
3. Планирахте ли провеждането на адаптирани консултации с МСП, през призмата на МСП?	
4. Планирахте ли даването на обратна връзка към МСП?	
5. Помислихте ли за микропредприятията, ако е приложимо?	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

СТЪПКА 3. ИЗМЕРВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

ВЪПРОСИ ЗА ПРОВЕРКА	ОТГОВОР ДА/НЕ
1. Направихте ли количествено и качествено представяне на очакваните въздействия?	
2. Предвидихте ли разпределението на ползите и разходите от предложенията?	
3. Представихте ли по подходящ начин разходите, свързани с регулирането?	
4. Разграничихте ли регулаторните разходи на разходи за изпълнение на нормативния акт по същество и административна тежест?	
5. Изчислихте ли дали разходите биха били пропорционално или непропорционално понесени от МСП, съответно отделните категории МСП?	
6. Препенихте ли възможните въздействия върху барьерите за навлизане на пазара, конкуренцията и структурата на пазара от гледна точка на възможностите на МСП?	
7. Премислихте ли вероятната загуба на конкурентоспособност на МСП поради външни фактори, като например ограничен достъп до финансови средства, ресурси или експертиза, данъчни режими и други?	
8. Взехте ли предвид възможните промени в поведението на конкуренти, доставчици или клиенти на МСП?	
9. Анализирахте ли вероятните въздействия върху иновациите?	

СТЪПКА 4. ОЦЕНКА НА АЛТЕРНАТИВНИ ВАРИАНТИ И СМЕКЧАВАЩИ МЕРКИ

ВЪПРОСИ ЗА ПРОВЕРКА	ОТГОВОР ДА/НЕ
1. Обмислихте ли дали принципите на равнопоставеност и пропорционалност на засягането на МСП от регулаторната намеса биха били спазени с предложението?	
2. Изследвахте ли алтернативни варианти и смекчаващи мерки, приложими за МСП?	
3. Помислихте ли за пълно или частично, временно или постоянно освобождаване от приложното поле на новото регулиране на МСП според размера им?	
4. Препенихте ли евентуалните подходи за намаляване на данъците или таксите или за директна финансова помощ за МСП?	
5. Анализирахте ли мерки като опростяване на задължения за отчитане на МСП?	
6. Помислихте ли за микропредприятията, ако е приложимо?	
7. Премислихте ли евентуалната необходимост от провеждането на целеви информационни кампании и ръководства за работа, обучения и специализирани бюра или офиси за помощ за МСП?	
7. Изследвахте ли как биха се отразили на МСП евентуални общи инициативи за систематично опростяване, като например създаване на възможност за онлайн отчитане или извършването на опростени проверки?	

